

**T.C.
GİRESUN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**TEKİRDAĞ, ÇERKEZKÖY VE ÇEVRESİNDE
YETİŞEN BİTKİLER VE ETNOBOTANİK
ÖZELLİKLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Yaşar MUMCU

**Enstitü Anabilim Dalı : Fen Bilimleri Enstitüsü
Biyoloji Anabilim Dalı**
Tez Danışmanı : Doç. Dr. Zafer TÜRKMEN

Mayıs 2018

BEYAN

Tez içindeki tüm verilerin akademik kurallar çerçevesinde tarafımdan elde edildiğini, görsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçların akademik ve etik kurallara uygun şekilde sunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, tezde yer alan verilerin bu üniversite veya başka bir üniversitede herhangi bir tez çalışmasında kullanılmadığını beyan ederim.

Yaşar

MUMCU

12/05/2018

İTHAF

Binbir zorlukla beni büyüten ve karşılıksız seven biricik annem Nurten MUMCU ve babam Nihat MUMCU,

Değerli eşim Kübra ve pırlanta oğlum; cennte giden, iki boyutlu hayat yaşamayı seçen Nadir'e ithaf olunmuştur.



TEŞEKKÜR

Tez çalışmamın tüm aşamalarında her türlü bilimsel desteği sağlayan değerli hocam Doç. Dr. Zafer Türkmen'e, değerli Öğr. Gör. Ali Acar hocama, bilgi birikimleri, gerçek ve değerli görüşleriyle katkı sağlayan, gerçek yol gösterici değerli hocam Doç. Dr. Emine Yalçın'a, çalışma alanıma olan hakimiyeti ve yönlendirmesinden dolayı değerli ziraat mühendisi Ramazan Şenol'a teşekkür ederim.

Ayrıca tez çalışmam sırasında maddi ve manevi yardımlarını esirgemeyen aileme de teşekkür ederim.



İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR	I
İÇİNDEKİLER	II
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ	IV
ŞEKİLLER LİSTESİ	V
TABLolar LİSTESİ	VII
ÖZET	VIII
SUMMARY	IX
BÖLÜM 1. GİRİŞ.....	1
BÖLÜM 2. LİTERATÜR ÖZETİ	3
BÖLÜM 3. MATERYAL VE YÖNTEM	6
3.1. ÇERKEZKÖY HAKKINDA GENEL BİLGİLER.....	7
3.1.1. COĞRAFİ YAPISI	9
3.1.2. EKONOMİK DURUM	11
BÖLÜM 4. ARAŞTIRMA BULGULARI	12
4.1. ASPARAGACEAE	12
4.2. ASTERACEAE	12
4.3. BORAGINACEAE.....	14
4.4. CAPRIFOLIACEAE.....	15
4.5. CRUCIFERAE.....	16
4.6. CUCURBITACEAE.....	17
4.7. GERANIACEAE.....	18
4.8. GINKGOACEAE.....	18
4.9. IRIDACEAE.....	19

4.10. LAMIACEAE.....	20
4.11. PASSIFLORACEAE.....	25
4.12. RANUNCULACEAE.....	26
4.13. ROSACEAE.....	27
4.14. VERBENACEAE.....	29
 BÖLÜM 5. TARTIŞMA VE SONUÇ	 30
 KAYNAKLAR	 39
EKLER	41
ÖZGEÇMİŞ	42

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

Ark/ ark	: Arkadaşları
G.O.P	: Gazi Osman Paşa
Km/ km ²	: Kilometre/ kilometre kare
L.	: Linnaeus
Mh.	: Mahalle
Sp.	: Tür
Y.	: Yıldırım

ŞEKİLLER LİSTESİ

- Şekil 3.1. Çerkezköy
- Şekil 3.2. Tekirdağ İli Haritası
- Şekil 4.1 . *Ruscus hypoglossum*
- Şekil 4.2. *Calendula officinalis* L.
- Şekil 4.3. *Carthamus tinctorius* L.
- Şekil 4.4. *Cynara scolymus* L
- Şekil 4.5. *Echinacea purpurea* (L.) Moench
- Şekil 4.6. *Santolina chamaecyparissus* L.
- Şekil 4.7. *Symphytum officinale* L.
- Şekil 4.8. *Brassica napus*
- Şekil 4.9. *Valeriana officinalis* L.
- Şekil 4.10. *Mathiola incana*
- Şekil 4.11. *Mormordica chrantia* L
- Şekil 4.12. *Pelargonium graveolens*
- Şekil 4.13. *Crocus sativus*
- Şekil 4.14. *Lavandula angustifolia*
- Şekil 4.15. *Melissa officinalis* L.
- Şekil 4.16. *Mentha aquatica* L.
- Şekil 4.17. *Mentha spicata* Morocco
- Şekil 4.18. *Mentha spicata* subsp. *Spicata* L.
- Şekil 4.19. *Mentha x piperita* Granada
- Şekil 4.20. *Mentha x piperita* L.
- Şekil 4.21. *Mentha x piperita* Swiss
- Şekil 4.22. *Rosmarinus officinalis*
- Şekil 4.23. *Salvia sclerea* L.

Şekil 4.24. *Salvia sclerea* L.

Şekil 4.25. *Thymus serpyllum*

Şekil 4.26. *Origanum onites* L.

Şekil 4.27. *Passiflora incarnata* L.

Şekil 4.28. *Ginkgo biloba*

Şekil 4.29. *Nigella*

Şekil 4.30. *Fragaria*

Şekil 4.31. *Rosa canina*

Şekil 4.32. *Rubus fruticosus*

Şekil 4.33. *Aloysia tripylla* (L' Herit) Britton

Şekil 5.1. Alanda aktif olarak çalışan Ziraat Mühendisi Ramazan Şenol beyden bilgi alınırken.

Şekil 5.2. Aktarda nabız tutulurken.

Şekil 5.3. Çalışma bölgesinde bir aktar.

Şekil 5.4. Çarşıda satılan kedi otu.

Şekil 5.5. Satışı yapılan çörek otu.

Şekil 5.6. Satışı yapılan lavanta.

Şekil 5.7. Satışı yapılan melisa.

Şekil 5.8. Halkın aldığı bitki çayları ve suları.

Şekil 5.9. Halk tarafından alınan safran çayı.

Şekil 5.10. Halk tarafından alınan çörek otu.

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 5.1. Çerkezköy ve Çevresinde Yetişen Bitkiler ve Kullanım Alanları ..



TEKİRDAĞ, ÇERKEZKÖY VE ÇEVRESİNDE YETİŞEN BİTKİLER VE ETNOBOTANİK ÖZELLİKLERİ

ÖZET

Bu çalışma Tekirdağ il sınırları içerisindeki Çerkezköy ilçe merkezi ve çevre köylerindeki bitkilerin etnobotanik kullanımına odaklanmıştır. 4 köy, 1 belde, 6 mahallede yaşayan ya da yaşamış olan 200 kişi ile görüşülmüştür. Araştırma alanındaki bitkilerden 16 familyaya ait, 33 kadar türün gıda (10 kullanım), tedavi (25 kullanım), süs ve hobi (5 kullanım) kullanıldığı belirlenmiştir. (Farklı kategorilerdeki türlerin bazıları yine ortak kullanım alanlarını da kapsamaktadır.)

Anahtar kelimeler: Etnobotanik, Çerkezköy, İnsan-Bitki ilişkileri

TEKİRDAĞ, ÇERKEZKÖY VE ÇEVRESİNDE YETİŞEN BİTKİLER VE ETNOBOTANİK ÖZELLİKLERİ

SUMMARY

This study is focused on etnobotanic usage of plants that grown in Çerkezköy which is an administrative province in Tekirdağ and its villages. Interviewed with 200 people that lived in or lives in 4 villages, 1 town and 6 districts. Plants of the research area which includes almost 33 species belongs to 16 families are determined to used for this following purposes. Food (10 use), treatment (25 use), hobbies and landscape (5 use) porposes. (Different categories include commen usage.)

Keywords: Etnobotanic, Çerkezköy, Plant-Human relationship



BÖLÜM 1. GİRİŞ

Etnobotanik, genel olarak çok kaynakta insan ve bitki etkileşimi ve bu ilişkinin incelenmesi olarak anlatılmaktadır. Bu iki taraflı etkileşim şöyleki, milyon yıllar yılı bitkileri kullanmakta olan insanlardan bitkiler de etkilenmektedir. İnsanlar birçok bitkinin üretimine katkıda bulunurken büyük bir kesiminin de soyunu tüketmektedir. Etkileşim aşamasında insanoğlunun bitkiye verdiği zarardan korunmak isteyen bitkide tat, biçim, renk vb. gibi görülebilir değişiklikler meydana gelmektedir (Ertuğ 2004). Ülkemiz ılıman kuşak içerisinde yer almaktadır; sahip olduğu zengin bitki çeşidi açısından da çevresindeki birçok ülkeden çok farklı olarak dikkati çeker. Türkiye'nin yaklaşık 12000 bitki taksonuna sahip olduğu saptanmıştır. Bunların 3.000'den fazlası endemiktir. Anadolu, doğal olarak yayılış gösteren çoğu bitkinin ilk olarak ziraatının yapıldığı topraklar olarak belirtilmiştir. Tarımsal bitkilerin yaklaşık %30'u Anadolu kökenli olduğu bilinmektedir. Bunların dışında çok fazla doğal bitkinin beslenme nedeni kullanılması yanında çok çeşitli alanlarda kullanılmaktadır. Anadolu'nun birçok yerinden toplanıp getirilerek mutfaklara giren bitki sayısı epeyce fazladır. Bu aynı zamanda coğrafya ortamı ile beşer arasındaki ilişkileri aktaran önemli bir örnektir. Beslenme alışkanlıkları dışında da bitkiler farklı biçimlerde ekonomik anlam taşımaktadır. İnsanlar yüzyıllardan beridir bitkileri gıda, tıbbi, yakacak, yem, boya, estetik, psikolojik, yalıtım vb. amaçlarla kullanmış ve günümüzde de bu kullanımlar görülebilmektedir. Yalnız nüfusun devamlı olarak artması bitkiler üzerindeki baskıyı arttırmış, birçok türün nesli tehlikeye girmiştir. Tarımın gelişmesi, sanayileşme süreci, yeni koşullar meydana getirmiştir. Yaşam ortamları parçalanarak bitkilerin doğal yayılışını sınırlandıran yeni engeller ve daha izole ortamlar oluşmuştur. Özellikle önemli endemizm alanlarından birisi olan Akdeniz Bölgesi'nin bitki çeşitliliği yoğun nüfuslanma, ziraat çalışmaları, şehirleşme, bilinçsiz otlatma ve yangınlar gibi çok çeşitli tehditlerle karşı karşıyadır. (Avcı 2005). İlk çağlardan günümüze kadar insan kendi çevresinde bulunan

bitkilerden birçok şekilde ve kullanımla yararlanmış; önceleri doğadan topladıkları yabani bitkileri kullanmış, daha sonra en çok beğendiklerinin tarımsal faaliyetlerini yapmıştır. Toplumun bilhassa hastalıklar ve tedavi yollarını konu edinen araştırmalar büyük önem arz etmektedir. Halk arasında, uzun yıllardan beridir bu etnobotanik ilaçlar ve insan üzerindeki etkileri denenerek bugüne kadar ulaştırılmıştır ve daha pek çoğu hala bilimsel yönden araştırılmayı beklemektedir. Yeni bir etken madde aramak yerine, ilk olarak toplum tarafından bilinen ve kabul görmüş bitkiler üzerinde çalışmak çok daha verimli olacaktır. Bu şekilde hem elde edilen veriler bilimsel olarak ispatlanmış, hem de zaman ve maddi bakımdan kısıtlı olan araştırmacılar daha az yıpratılmış olunur (Sadıkoğlu 1998). Zengin bir floraya ve kültür mirasına sahip ülkemizde, Anadolu'da yabani bitkiler ve halk tarafından kullanılışını konu alan bilimsel çalışmalar oldukça azdır (Şimşek ve ark. 2002). Bu çalışma Tekirdağ Çerkezköy ve çevresindeki ilçe merkezi ve köylerde yaşayan halkın kullandığı bitkilerin yöresel ve bilimsel adlarının tespiti, bu bitkilerden faydalanma amaç ve şekillerinin belirlenmesi ile elde edilen bilgilerin kaydedilmesi sonucu oluşan kaynak bir çalışmadır. Bu çalışma halkın çok defa deneme yanılma yöntemi ile tespit edip nesiller boyunca aktarmaya çalıştığı, bitkilerin kullanımına ilişkin bilgileri tespit, doğruluğunu ve geçerliliğini saptama, gerek yukarıda ifade edilen sebepler gerekse yeni dönemin ilgisizliği ve önceki neslin, yaşlılığın etkisi ile unutkan olması ya da bu dünyadan ayrılması gibi etkenler sonucu yok olup gitmemesi adına gerekli olduğu düşünüldüğü için yapılmıştır.

BÖLÜM 2. LİTERATÜR ÖZETİ

İnsanoğlunun sosyal ve toplumsal yapısı ele alındığında diğer insanlarla ve varlıklarla içi içe olması, bunlarla etkileşim ve iletişim içerisinde olması tabii olarak kaçınılmazdır. Bu doğrultuda bitkiyle ilişkilerde etnobotanik anlamda çok eskilere dayanmaktadır. Adı o zamanlar etnobotanik olarak bilinmese de bu böyledir. Bu alanda bu durumun göstergesi olarak hayli çalışma yapılmıştır.

Durumu “Mutfaktaki Yaban” adlı kitabında İnaltog (2008) “otlar sadece çevremizi güzelleştiren, bahçemizde olan, soframızda bulunan, demliğimize ya da ecza dolabımızda yer edinen bitkiler değil, yaşantımızın vazgeçilmezi iğne oyları, destanları, sanat ürünleri, öyküleri, şiirleri aynı zamanda” diyerek ne güzel ifade etmiştir.

Tıbbi bitkilerin tarih içindeki yeri, M.Ö. 5000 – 3000 yıllarını bulmaktadır. Konuyla ilgili ilk yazılı eser Çin hükümdarı Shing-Nong’a aittir ve 200’den fazla tıbbi bitki içermektedir. Bundan dolayıdır ki Çin’de bugün dahi suni ilaçlardan çok fazlaca, bitkisel ilaçlar kullanılmaktadır (Acartürk 2001).

Trakya ve diğer yerlerde yapılmış bazı çalışmalar şunlardır:

Genç ve Özhatay (2006), yaptıkları çalışmalarında Çatalca yöresinde tıbbi amaçlı kullanılan 68 çiçekli tür tespit etmişlerdir ve bunların 58’ doğal türdür.

Uysal ve ark.,(2006) tarafından 2002-2003 yılları arasında Çan’ da (Çanakkale) yapılan araştırmada 46 familyaya ait 102 bitkinin etnobotanik kullanımı tespit edilmiştir.

Gürsoy ve arkadaşları tarafından , (2004) “ Anadolu’da Diş ve Dişeti İle İlgili Hastalıkların Tedavisinde Halk Arasında Yaygın Olarak Kullanılan Bitkiler Kullanım Şekilleri ve Bitkisel Özellikleri ” adlı araştırmasında yaklaşık 20 bitkinin beraber yada ayrı ayrı kullanıldığı tespit edilmiştir.

Yalçın ve Kaya (2006), yaptıkları çalışma sonucu Lamiaceae familyasına ait *lamium* türlerinin dünya çapında halk hekimliğinde kullanıldığını tespit etmişlerdir.

Sarıkan (2007) tarafından,Kazdağları Yöresinin Geleneksel İlaçlarının Saptanması üzerine yapılan çalışmada yörede mevcut kişilerle görüşülmüş 52 bitkinin tanımı yapılmış ve hangi hastalıklarda kullanıldığı tespit edilmiştir.

Atik ve arkadaşları (2010), “ Biyoçeşitlilik ve Türkiye’deki Endemik Bitkilere Örnekler” adını verdikleri çalışmada Türkiye’yi biyoçeşitlilik bakımından zenginliğin coğrafi konum ile ilişkisi açısından araştırmışlardır. Türkiye bitkilerinin tür sayısı komşu ülkelerle ve Avrupa ile karşılaştırılmıştır.

Toroğlu, S. , Çenet, M. , (2006) “ Tedavi Amaçlı Kullanılan Bazı Bitkilerin Kullanım Alanları ve Antimikrobiyal Aktivitelerinin Belirlenmesi İçin Kullanılan Metodlar ” adındaki araştırmasında bitkilerin antimikrobiyal aktiviteleri saptanmış, antimikrobiyal aktivite gösteren bitkilerin kullanılış alanları belirtilmiştir.

Bayramiç (Çanakkale) yöresinde yapılan etnobotanik araştırmalarda, 364 bitki örneğinden 193 taksonun çeşitli amaçlarla kullanımı tespit edilmiştir (Bulut 2008).

Şimşek ve ark. (2004) tarafından Anadolu’da 14 il, ilçe ve köyde halk arasında bitkilerin kullanılış amaçları üzerine bir etnobotanik çalışma yapılmıştır. Sonuçta 369 yabancı bitki türü arasında 32 familya tespiti ve bunların arasından 247 bitkinin Latince adı ve ya familyası kayıt edilmiştir.

Sargın (2013), tarımsal biyoçeşitlilik ve etnobotanik araştırmaları yaptığı çalışmasında Alaşehir ve çevresinde 241 bitki taksonunun içinde 69 familyaya ve 201 cinse ait tür ve tür altı takson tespit edilmiş ve halk tarafından kullanıldığı kayıt edilmiştir.

Yücel, E. , Tülükoğlu, A. , (2000) “ Gediz (Kütahya) Çevresinde Halk İlacı Olarak Kullanılan Bitkiler ” adıyla çalışmalarında 6 familyanın 8 türünden 11 yöresel kullanım (ilaç) belirlemişlerdir. Bu ilaçlardan 4’ü solunum sistemi rahatsızlıklarında (sinüzit, öksürük, soğuk algınlığı vb.), 3’ü sindirim sistemi rahatsızlıklarında (midede şişlik, karın ağrısı, iltihaplanmalar vb.), 2’si dolaşım sistemi rahatsızlıklarında (damar tıkanıklığı), 1’i diyabette, 1’i sıtmada, 1’i de teskin edici olarak kullanılmaktadır.

Gemerek (Sivas) ve çevresinde yapılan etnobotanik çalışmada bazı bitkilerin yerel adları ve kullanım alanları derlemiş, yörede 27 hastalığa karşı 30 bitkinin çeşitli kullanımları tespit edilmiştir (Savran ve ark. 2002).

Vural, G. , (2008) “ Honaz Dağı ve Çevresi’ndeki Bazı Doğal Bitkilerin Etnobotanik Özellikleri ” adıyla yaptıkları araştırmalarında Denizli il sınırlarındaki Honaz Dağı ve çevresinde yetişmekte olan doğal bitkilerin 356 ayrı kullanımı kaydedilmiştir.

Alpaslan (2012), Erzincan Ergan Dağı ve eteklerindeki köylerde bulunan bazı bitkilerin yöre halkı tarafından etnobotanik kullanımı belirlenmek amacıyla yaptığı çalışmasında 42 familyaya ait 125 taksonun 82’si gıda, 56’sı tıbbi, 22’si yem, 4’ü eşya, 3’ü süs, 2’si balık ağı ve 6’sı yakacak amacıyla kullanıldığını tespit etmiştir.

Yeni, E. , (2001) “ Ermenek (Karaman) ve Yöresinde Yetişen Tıbbi Bitkiler Üzerine Bir Araştırma ” ismiyle araştırmasında Karaman ili Ermenek ilçesinden toplanan ve kullanılış amacı tedavi olan 47 bitkisel materyalin kimyasal teşhisleri yapılmış, literatür kayıtları derlenerek sonuçlar, kimyasal, bileşik ve tıbbi kullanılışları bakımından karşılaştırılmıştır.

Ertuğ (2004) tarafından Muğla’da Bodrum Yarımadası’nda yapılan çalışmada yararlı bitkiler üzerine çalışılmış, 350’yi aşkın yararlı bitki saptanmış ve bunların 92’sinin doğal, 24’ünün kültür olmak üzere toplam 116 bitkinin tedavi amaçlı kullanıldığını tespit etmiştir.

Avcı, K. , Ezer, N. , (2004) “ Çerkeş (Çankırı) Yöresinde Kullanılan Halk İlaçları ” adlı araştırmasında bu ilçe ve ilçeye bağlı 67 köy ve köy altı yerleşim birimlerinden elde ettiği bilgiler sonucu 30 familyaya ait bitkisel kaynağın halk ilacı olarak kullanıldığını tespit edilmiştir.

Ayrıca bunlardan başka da ülkemizde etnobotanikle ilgili birçok çalışma bulunmaktadır.

BÖLÜM 3. MATERYAL VE YÖNTEM

Bitki numuneleri Çerkezköy merkez ve ilçe içinde bulunan Fevzipaşa, Bağlık, İstasyon, Gazi Osman Paşa, Cumhuriyet, Yıldırım Beyazıt mahallelerindeki ev ve bahçelerden; merkezde kurulu pazarlardan merkeze yakın Pınarca, Yanıkağıl, Karlı, Uzunhacı Köylerinden ve Veliköy beldesinden alınmıştır. Bilgi toplamak amacıyla yıllarca evvel Balkanlardan ve Anadolu'nun farklı coğrafyalarından göçmüş ve yöreye yerleşmiş halk ile görüşülmüştür. Görüntülenen ve temin edilen fotoğraflarla araştırmaya destek sağlanmıştır. Etnobotanik çalışmalara kaynak sağlamak amacıyla orta yaş üstü kadınlar ve erkekler, çobanlar, belli başlı bitkileri kullanarak tedavi ettiğine inanılan kişiler, yörede görevli ziraatçılar, ormancılar ve sağlık memurları seçilmiştir. Tarımsal biyoçeşitlilik için ise, çiftçiler, yörede görevli ziraatçılar ve çobanlar seçilmiştir. Bunların dışında da ek olarak kaynak kişi seçiminde, aktar ve köy okullarında dağıtılmış olan anket formlarına (Ek 1) verilen cevaplar dikkate alınmıştır. Çerçeve sorular (Ek 1) öngörüsünde, kişilerin bilgi düzeyine göre yöneltilen sorulara verilmiş cevapların olanakların ölçüsünde kaydı tutulmuştur. Bunun yanında arazide, pazarda, yolda yapılmış görüşmeler ayrıca not tutulmuştur. Yararlanılan bitkinin nereden, kim tarafından toplandığı kaydedilmiş, kullanılış biçimi sorulmuştur. Çalışmada yöre halkının yararlandığı bitkiler aşağıdaki gibi gruplandırılmıştır.

- ✓ Gıda/ Beslenmede kullanılan bitkiler
- ✓ Halk tıbbında kullanılan bitkiler
- ✓ Yem olarak kullanılan bitkiler
- ✓ El sanatlarında kullanılan bitkiler
- ✓ Yöresel tarım bitkileri
- ✓ Diğer bitki kullanımları

Ayrıca numuneler aktarlar ve göçebe halk tarafından da temin edilmiş olup araştırmamızda ismini vermek istemeyenler ve kaybolan kayıtlarımız dışında

yaklaşık 50 kişi kayıtlara alınmıştır. Birlikte oturulan park, kahve gibi yerler ile ev toplantılarında 200 civarında bireyden bilgi alınmasına karşın yöre halkının ananelerinden dolayı çoğu sadece yardım etmekle yetinmiş özellikle bayanlar isminin kaydedilmesini istememiştir. Araştırma sonuçları, bulgular kısmında familyalar başlığı altında alfabetik sıraya göre verilmiştir. Bulgular kısmında bitkilerin bilimsel adı, lokalitesi, yerel adı, kullanım amacı sırası ile verilmiştir.

3.1. ÇERKEZKÖY HAKKINDA GENEL BİLGİLER



Şekil 3.1: Çerkezköy

Çerkezköy ilçesi, Kuruluşu Osmanlı belgelerine dayanarak 1400' lü yıllara dayanmaktadır. Bölgede 3 ayrı yerleşim birimi bulunmaktadır 1. Türbedere şuan ki pazar yerinin olduğu yerlerde sanılmaktadır. 2. şuan ki ismi ile Çerkezköy şuan ki belediye meydanı civarlarındadır. 3. şuan ki istasyon bölgesindeki yerleşim birimleridir. Hasan ağa adlı bir çiftçi 45 hanelik bir köy kurmuş ve köleleleri ile çiftçilik işleri yapmaktadır. Çorlu'da çıkan bir köle isyanı sonrası Çerkezköy'de Hasan ağanın köleleri de bu isyana katılmıştır. Çıkan isyan sonucu 7 ölü vardır günümüzdeki Atatürk İlkokulu'nu orada mezarları bulunmaktadır. Daha sonraları balkanlardan göç eden Çerkezler bu bölgeye yerleştirilmiş, ismi de buradan gelmektedir. Ancak Çerkezler burada fazla kalmamış, 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı'ndan sonra bölgeye Bulgaristan'dan göç edenler yerleştirilmiştir.

Bulgaristan'dan gelen vatandaşlar bugünkü yerli halkının çok az bir bölümünü oluşturmuşlardır. Çerkezköy'de birçok fabrika bulundurmasından dolayı ülkemizin her ilinden insanlar görmek mümkündür ve nüfus bu bölgede her yıl hızla artmaktadır. Her yıl yeni fabrikalar yapıldığından dolayı çok göç almaktadır. Osmanlı arşivlerinde tarihi hakkında pek fazla bilgi içermemekle birlikte 1800'lü yıllardan sonra yurt dışından birçok kral ve devlet adamlarının karşılanması ilk Çerkezköy istasyonunda gerçekleşmiştir. Çerkezköy Organize Sanayi Bölgesi Türkiye' nin en büyük organize sanayi bölgelerinden birisidir. 1972' de kurulmuştur. Çerkezköy'de 420 adet fabrika bulunmaktadır. Çerkezköy'ün (TÜİK) 2010 nüfus sayım sonuçlarına göre ilçe (şehir) merkezi nüfusu; 73.918, belde ve köy nüfusu; 90.302, toplam ilçe nüfusu ise 164.220'dur.

Çerkezköy şehir merkezinde 8 adet mahalle bulunmaktadır:

- ✓ Fevzi Paşa Mahallesi
- ✓ Bağlık Mahallesi
- ✓ İstasyon Mahallesi
- ✓ Gazi Osman Paşa Mahallesi
- ✓ Gazi Mustafa Kemal Paşa Mahallesi
- ✓ Fatih Sultan Mehmet Mahallesi
- ✓ Cumhuriyet Mahallesi
- ✓ Yıldırım Beyazıt Mahallesidir.

Çerkezköy'e bağlı 5 köy vardır. Adları, Çerkezköy şehir merkezine uzaklıkları ve (2010 TÜİK sayımı) nüfusları şöyledir:

- ✓ Pınarca Köyü nüfus: 1622 - uzaklık: 5 Km,
- ✓ Yanıkağıl Köyü nüfus: 1589 - uzaklık: 9 Km,
- ✓ Bahçeagıl Köyü nüfus: 622 - uzaklık: 13 Km,
- ✓ Karlı Köyü nüfus: 512 - uzaklık: 21 Km,
- ✓ Uzunhacı Köyü nüfus : 512 - uzaklık : 20 km' dir.

Çerkezköy'e bağlı beldeler:

- ✓ Kızılpınar nüfus: 14.177 - uzaklık: 3 km,
- ✓ Karaağaç nüfus: 10.109 - uzaklık: 6 Km,
- ✓ Veliköy nüfus: 5.728 - uzaklık: 7 Km'dir.

Toplamda belde ve köy olarak 9 adet yerleşim yeri mevcuttur. Ayrıca Türkiye 'nin ilçe olmamış en büyük belde belediyesi 55.431 nüfusuyla Kapaklı'dır. Çerkezköy ilçesine bağlıdır.

Balkan Savaşı'nda 9 ay Bulgarların işgalinde kalmış, Çerkezköy ilçesi 29 Ekim 1922'de düşman işgalinden kurtarılmıştır. 1 Nisan 1938'e tarihine kadar Saray ilçesine bağlı bucak merkeziyken bu tarih itibariyle ilçe olmuştur (Anonim, 2018).

3.1.1. Coğrafi yapısı



Tekirdağ'ın Çerkezköy ilçesi, doğu ve güneyde İstanbul ilinin Çatalca ve Silivri ilçeleri ile güneybatıda Çorlu ilçesi, batıda Kırklareli'nin Lüleburgaz ve kuzeyde Saray ilçeleri ile çevrili, yüzölçümü 326 km²'dir.

Tekirdağ il merkezine 62 km , Çorlu ilçesine 25 km ,Çorlu Havaalanına 33 km'dir. İstanbul Esenler Otogarı'na 100 km, Silivri ilçesine 40 km mesafeyle İstanbul'a sınırdır. İlçe Ergene Havzası'ndaki hafif engebeli düzlüklerden oluşmaktadır. Tekirdağ'ın doğu kesiminde bulunan Çerkezköy yöresinde Yıldız Dağları'nın uzantılarıyla arazi engebelenir. Bu kesimlerde yükselti batıya nazaran daha düşüktür. Yöre topografyası Büyükyoncalı - Bahçeağıl ve Çerkezköy -Velimeşe doğrultusunda uzanan 50 - 150 m, iki vadi tabanı dışında ise ortalama 150 - 200 m ve yer yer daha fazla yükseltilerle belirlenmektedir. Tüm yerleşiminin 150 - 200 m altındaki katlarda olduğu ve yükseklerinse orman, tarım ve mera alanı olarak kullanıldığı görülmektedir.

Yörede arazi eğilimleri %5 – 20 oranında değişmekte, Ergene ırmağının başlıca kollarından olan Çorlu deresi yer almaktadır. Çorlu deresi ve diğer dereler boyunca %5'ten daha az eğimli vadi tabanlarının yanı sıra demiryolunun güneyinde %20 eğim sınırını aşmış yamaçlar da bulunmaktadır.

Alanı genellikle kalkersiz kahverengi toprak türlerinden oluşmaktadır. Çorlu deresi vadisi boyunca uzanan topraklar alüvyal topraklardır. Kalkersiz kahverengi orman toprakları yörenin kuzey ve doğusunda ormanlarla kaplanmıştır. Bunun dışında kalan kahverengi toprakların çoğunlukla kuru tarım ve yer yer mera olarak kullanıldığı görülmektedir.

Çerkezköy, Çorlu deresinin güneyinde yer alan Kızılpınar ve Veliköy yerleşmesinin alüvyal toprakları olup, bölgede her türlü bitkiyi yetiştirmeye elverişli, drenajı iyi, kolay işlenebilir niteliktedir.

İlçe, Trakya ikliminin belirgin özelliklerinin etkisi altındadır. Genel olarak yazlar sıcak, kışlar ılık geçmekte, zaman zaman soğuk kuzey rüzgarları sıcaklığın düşmesine yol açmaktadır. Sıcaklık yaz aylarında 25 – 35, kış aylarında +10, -8 dereceler arasında değişmektedir. Rüzgar genellikle poyraz ve yıldızdan esmekle birlikte lodos da eser.

3.1.2. Ekonomik Durum

Çerkezköy'de ekonomi 1970'li yıllara değin tarıma dayalıydı ve tarım tahıllar ile sanayi bitkilerinden oluşmaktaydı. Bugün toplam nüfusun % 15'ini tarımla uğraşan bireyler oluşturmaktadır.

Çerkezköy'de sanayi: Tekstil, plastik, kimya, makine, gıda, sağlık, maden, ağaç, elektronik ve beyaz eşya, inşaat malzemeleri, kırtasiye ve otomotiv sektöründe yoğunlaşmıştır (Anonim, 2018).

BÖLÜM 4. ARAŞTIRMA BULGULARI

ASPARAGACEAE

Regnum: Plantae

Divisio: Angiospermae

Class: Monocotyledoneae

Ordo: Asparagales

Familia: Asparagaceae



Şekil 4.1 : *Ruscus hypoglossum*

Bilimsel Adı: *Ruscus hypoglossum*

Lokalite: Karlı köyü - Uzunhacı köyü ve çevresi.

Yerel Adı: Atdili

Kullanım Amacı: Tedavi. Dibinde biten ot baş ağrısı için kullanılmaktadır.

ASTERACEAE

Regnum: Plantae

Divisio: Angiospermae

Class: Eudicotidae

Ordo: Asterales

Familia: Asteraceae



Şekil 4.2 : *Calendula officinalis* L.

Bilimsel Adı: *Calendula officinalis* L.

Lokalite: Yanıkağıl köyü – Veliköy – G.O.P. Mh.- Cumhuriyet Mh. – Y. Beyazıt Mh. – İstasyon Mh.

Yerel Adı: Tıbbi nergis, Aynısefa

Kullanım Amacı: Tedavi. Çay olarak egzema, kaşıntı gibi dermatolojik amaçlı kullanılmaktadır.



Şekil 4.3 : *Carthamus tinctorius* L.

Bilimsel Adı: *Carthamus tinctorius* L.

Lokalite: Yanıkağıl köyü – Veliköy – G.O.P. Mh.- Cumhuriyet Mh. – Y. Beyazıt Mh. – İstasyon Mh.

Yerel Adı: Aspir, Yalancı safran

Kullanım Amacı: Gıda ve tedavi. Zerdeye renk vermesi için kullanılmakta ayrıca müshil etkisiyle kabızlık tedavisinde kullanılmaktadır.



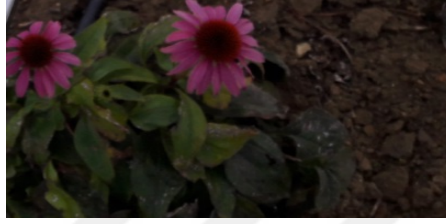
Şekil 4.4 : *Cynara scolymus* L.

Bilimsel Adı: *Cynara scolymus* L.

Lokalite: Pınarca Köyü – Bağlık Mh. ve çevresi

Yerel Adı: Enginar

Kullanım Amacı: Gıda ve tedavi. Karaciğer rahatsızlıkları için kullanılmaktadır. Ayrıca gıda olarak suyu içilmekte ve gövdesini yenilmektedir.



Şekil 4.5 : *Echinacea purpurea* (L.) Moench

Bilimsel Adı: *Echinacea purpurea* (L.) Moench

Lokalite: Yanıkağıl köyü – Veliköy – G.O.P. Mh.- Cumhuriyet Mh. – Y. Beyazıt Mh. – İstasyon Mh.

Yerel Adı: Mor çiçekli ekinezya

Kullanım Amacı: Tedavi. Soğuk algınlığı ve bağışıklık için kullanılmaktadır.



Şekil 4.6 : *Santolina chamaecyparissus* L.

Bilimsel Adı: *Santolina chamaecyparissus* L.

Lokalite: Karlı köyü ve çevresi – Uzunhacı köyü ve çevresi - Veliköy

Yerel Adı: Lavantin

Kullanım Amacı: Peyzaj. Bahçe bitkisi olarak kullanılmaktadır.

BORAGINACEAE

Regnum: Plantae
Divisio: Angiospermae
Class: Monocotyledoneae
Ordo: Boraginales
Familia: Boraginaceae



Şekil 4.7 : *Symphytum officinale* L.

Bilimsel Adı: *Symphytum officinale* L.

Lokalizasyon: Yanıkağıl köyü – Veliköy – G.O.P. Mh.- Cumhuriyet Mh. – Y. Beyazıt Mh. – İstasyon Mh.

Yerel Adı: Karakafes otu

Kullanım Amacı: Kırıkların tedavisinde kullanılmaktadır.

CAPRIFOLIACEAE

Regnum: Plantae
Divisio: Angiospermae
Class: Monocotyledoneae
Ordo: Dipsacales
Familia: Caprifoliaceae



Şekil 4.9 : *Valeriana officinalis* L.

Bilimsel Adı: *Valeriana officinalis* L.

Lokale: Karlı köyü ve çevresi – Uzunhacı köyü ve çevresi – Fevzipaşa Mh.
Yanıkagıl köyü – Veliköy – G.O.P. Mh.- Cumhuriyet Mh. –Y. Beyazıt Mh. –
İstasyon Mh. - Bağlık mh. – Pınarca Köyü

Yerel Adı: Kedi otu

Kullanım Amacı: Tedavi. Sakinleştirici ve zihinsel yorgunluk giderici olarak kullanılmaktadır. Demleme ve sallama çay olarak içilmektedir.

CRUCIFERAE

Regnum: Plantae

Divisio: Angiospermae

Class: Monocotyledoneae

Ordo: Cruciales

Familia: Cruciferae



Şekil 4.8 : *Brassica napus*

Bilimsel Adı: *Brassica napus*

Lokale: Karlı köyü ve çevresi – Uzunhacı köyü ve çevresi – Fevzipaşa Mh.-
Yanıkagıl köyü – Veliköy – G.O.P. Mh.- Cumhuriyet Mh. – Y. Beyazıt Mh. –
İstasyon Mh. - Bağlık mh. – Pınarca Köyü

Yerel Adı: Kanola

Kullanım Amacı: Gıda. Poğaç ve keklere gıda amaçlı ayrıca kızartmalık yağ olarak kullanılmaktadır.



Şekil 4.10 : *Mathiola incana*

Bilimsel Adı: *Mathiola incana*

Lokalite: Karlı köyü ve çevresi – Uzunhacı köyü ve çevresi – Fevzipaşa Mh.- Yanıkağıl köyü – Veliköy – G.O.P. Mh.- Cumhuriyet Mh. – Y. Beyazıt Mh. – İstasyon Mh. - Bağlık mh. – Pınarca Köyü

Yerel Adı: Sarı şebboy

Kullanım Amacı: Peyzaj. Bahçe bitkisi olarak kullanılmaktadır.

CUCURBITACEAE

Regnum: Plantae

Divisio: Angiospermae

Class: Monocotyledoneae

Ordo: Cucurbitales

Familia: Cucurbitaceae



Şekil 4.11 : *Mormordica chrantia* L. (Henüz bitkisi yok.)

Bilimsel Adı: *Mormordica chrantia* L.

Lokalite: Pınarca Köyü – Yanıkağıl Köyü

Yerel Adı: Kudret narı

Kullanım Amacı: Tedavi. Ballı ve yağlı olarak mide ülseri, yanma ve ekşime için tüketilmektedir.

GERANIACEAE

Regnum: Plantae

Divisio: Angiospermae

Class: Monocotyledoneae

Ordo: Geraniales

Familia: Geraniaceae



Şekil 4.12 : *Pelargonium graveolens*

Bilimsel Adı: *Pelargonium graveolens* L' Herit.

Lokale: Yanıkağıl köyü – Veliköy – Fevzipaşa Mh.- Cumhuriyet Mh. – Y. Beyazıt Mh. – İstasyon Mh.

Yerel Adı: İtır, İtırşahi

Kullanım Amacı: Tedavi. İtır çiçeği banyosu egzama gibi döküntülü deri hastalıkları, ağır iyileşen yaralar, fistül, ülser ve uçuk tedavisi için kullanılmaktadır.

GINKGOACEAE

Regnum: Plantae

Divisio: Ginkgophyta

Class: Ginkgopsida

Ordo: Ginkgoales

Familia: Ginkgoaceae



Şekil 4.28 : *Ginkgo biloba*

Bilimsel Adı: *Ginkgo biloba*

Lokale: Karlı köyü – Uzunhacı köyü – Veliköy

Yerel Adı: Ginko

Kullanım Amacı: Tedavi. Hafıza, dikkat dağınıklığı ve unutkanlık için, demleme ve sallama çay olarak kullanılmaktadır.

IRIDACEAE

Regnum: Plantae

Divisio: Angiospermae

Class: Monocotyledoneae

Ordo: Asparagales

Familia: Iridaceae



Şekil 4.13 : *Crocus sativus*

Bilimsel Adı: *Crocus sativus*

Lokale: Karlı köyü ve çevresi – Uzunhacı köyü ve çevresi – Fevzipaşa Mh.

Yanıkagıl köyü – Veliköy – G.O.P. Mh.- Cumhuriyet Mh. – Y. Beyazıt Mh. –

İstasyon Mh. - Bağlık mh. – Pınarca Köyü

Yerel Adı: Safran

Kullanım Amacı: Hobi ve gıda. Zerde yapımında pilavlara katılmaktadır ve özel yazılar yazmak için kullanılmaktadır.

LAMIACEAE

Regnum: Plantae

Divisio: Angiospermae

Class: Eudicotidae

Ordo: Lamiales

Familia: Lamiaceae



Şekil 4.14 : *Lavandula angustifolia* L.

Bilimsel Adı: *Lavandula angustifolia* L.

Lokale: Karlı köyü ve çevresi – Uzunhacı köyü ve çevresi – FevzipaşaMh.- Yanıkağıl köyü – Veliköy – G.O.P. Mh.- Cumhuriyet Mh. – Y. Beyazıt Mh. – İstasyon Mh. – Bağlık mh. – Pınarca Köyü

Yerel Adı: Lavanta

Kullanım Amacı: Hobi ve tedavi. Tohum ve yağ olarak kullanılmaktadır. Koku amaçlı ve saç bakımında kullanılmaktadır.



Şekil 4.15 : *Melissa officinalis* L.

Bilimsel Adı: *Melissa officinalis* L.

Lokalite: Karlı köyü ve çevresi – Uzunhacı köyü ve çevresi – Fevzipaşa Mh. Yanıkağıl köyü – Veliköy – G.O.P. Mh.- Cumhuriyet Mh. - Y. Beyazıt Mh. – İstasyon Mh. - Bağlık mh. – Pınarca Köyü

Yerel Adı: Melisa, Oğul otu

Kullanım Amacı: Tedavi. Sakinleştirici olarak, tohum ya da yağ olarak kullanılmaktadır.



Şekil 4.16 : *Mentha aquatica* L.

Bilimsel Adı: *Mentha aquatica* L.

Lokalite: Fevzipaşa Mh.- Yanıkağıl köyü- Veliköy – G.O.P. Mh.- Cumhuriyet Mh. – Y. Beyazıt Mh. – İstasyon Mh. - Bağlık mh.- Pınarca Köyü

Yerel Adı: Su nanesi, Su yarpuzu

Kullanım Amacı: Tedavi ve gıda. Soğuk algınlığı ve bağışıklık için kullanılmaktadır. Ayrıca etlere gıda amaçlı kullanılmaktadır.



Şekil 4.17 : *Mentha spicata* Morocco

Bilimsel Adı: *Mentha spicata* Morocco

Lokalite: Fevzipaşa Mh.- Yanıkağıl köyü- Veliköy – G.O.P. Mh.- Cumhuriyet Mh.– Y. Beyazıt Mh. – İstasyon Mh. - Bağlık mh.– Pınarca köyü

Yerel Adı: Fas Nanesi

Kullanım Amacı: Gıda. Çay olarak kullanılmaktadır.



Şekil 4.18 : *Mentha spicata subsp. spicata* L.

Bilimsel Adı: *Mentha spicata subsp. spicata* L.

Lokalite: Fevzipaşa Mh.- Yanıkağıl köyü – Veliköy – G.O.P. Mh.- Cumhuriyet Mh. Y. Beyazıt Mh. – İstasyon Mh. - Bağlık mh.– Pınarca Köyü

Yerel Adı: Kıvırcık nane

Kullanım Amacı: Tedavi. Kramp çözücü,gaz söktürücü,safra artırıcı, iltihapları önleyici, anti bakteriyel, dezenfekte edici, ağrı dindirici ve teskin edici olarak kullanılmaktadır.



Şekil 4.19 : *Mentha x piperita Granada*

Bilimsel Adı: *Mentha x piperita Granada*

Lokalite: Fevzipaşa Mh.- Yanıkağıl köyü – Veliköy – G.O.P. Mh.- Cumhuriyet Mh. Y. Beyazıt Mh. – İstasyon Mh. - Bağlık mh. – Pınarca Köyü

Yerel Adı: Portakal Nanesi

Kullanım Amacı: Tedavi. Suyu zayıflamak için kullanılmaktadır.



Şekil 4.20 : *Mentha x piperita* L.

Bilimsel Adı: *Mentha x piperita* L.

Lokelite: Fevzipaşa Mh.- Yanıkağıl köyü – Veliköy – G.O.P. Mh.- Cumhuriyet Mh. Y. Beyazıt Mh. – İstasyon Mh. - Bağlık mh. – Pınarca Köyü

Yerel Adı: Tıbbi nane

Kullanım Amacı: Tedavi. Soğuk algınlığı ve bağışıklıkta kullanılmaktadır.



Şekil 4.21 : *Mentha x piperita*

Bilimsel Adı: *Mentha x piperita* Swiss

Lokelite: Fevzipaşa Mh.- Yanıkağıl köyü –Veliköy – G.O.P. Mh.- Cumhuriyet Mh. Y. Beyazıt Mh. – İstasyon Mh. - Bağlık mh. – Pınarca Köyü

Yerel Adı: İsviçre Nanesi

Kullanım Amacı: Tedavi. Kalp ve mide sağlığı için koruyucu tedavi olarak kullanılmaktadır.



Şekil 4.22 : *Rosmarinus officinalis* L.

Bilimsel Adı: *Rosmarinus officinalis* L.

Lokelite: Fevzipaşa Mh.- Yanıkağıl köyü – Veliköy – G.O.P. Mh.- Cumhuriyet Mh. Y. Beyazıt Mh. – İstasyon Mh. - Bağlık mh. – Pınarca Köyü

Yerel Adı: Biberiye, Kuş dili

Kullanım Amacı: Tedavi. Yağ yakıcı olarak ve migren için kullanılmaktadır.



Şekil 4.23 : *Salvia sclerea* L.

Bilimsel Adı: *Salvia officinalis* L.

Lokalite: Karlı köyü ve çevresi – Uzunhacı köyü ve çevresi – Fevzipaşa Mh.- Yanıkağıl köyü – Veliköy – G.O.P. Mh.- Cumhuriyet Mh. – Y. Beyazıt Mh. – İstasyon Mh. – Bağlık mh. – Pınarca Köyü

Yerel Adı: Tıbbi adaçayı, diş otu

Kullanım Amacı: Tedavi. Soğuk algınlığı ve bağışıklık için kullanılmaktadır.



Şekil 4.24 : *Salvia sclerea* L.

Bilimsel Adı: *Salvia sclerea* L.

Lokalite: Karlı köyü ve çevresi – Uzunhacı köyü ve çevresi – Fevzipaşa Mh.- Yanıkağıl köyü – Veliköy – G.O.P. Mh.- Cumhuriyet Mh. – Y. Beyazıt Mh. – İstasyon Mh. – Bağlık mh. – Pınarca Köyü

Yerel Adı: Misk adaçayı, Tüylü adaçayı

Kullanım Amacı: Tedavi. Diş etleri için gargara, soğuk algınlığı için kullanılmaktadır. Yağ ve sallama çay olarak kullanılmaktadır.



Şekil 4.25 : *Thymus serpyllum*

Bilimsel Adı: *Thymus serpyllum*

Lokale: Karlı köyü ve çevresi – Uzunhacı köyü ve çevresi – Fevzipaşa Mh.-
Yanıkagıl köyü – Veliköy – G.O.P. Mh.- Cumhuriyet Mh. – Y. Beyazıt Mh. –
İstasyon Mh. – Bağlık mh. – Pınarca Köyü

Yerel Adı: Yer örtücü kekik

Kullanım Amacı: Peyzaj. Bahçe ve peyzaj düzenlemelerinde kullanılmaktadır.



Şekil 4.26 : *Origanum onites* L.

Bilimsel Adı: *Origanum onites* L.

Lokale: Karlı köyü ve çevresi – Uzunhacı köyü ve çevresi - Veliköy

Yerel Adı: İzmir Kekiği, Peynir Kekiği

Kullanım Amacı: Tedavi. Öksürük ve bronşit gibi solunum yoluyla ilgili hastalıklarda tedavi amaçlı kullanılmaktadır.

PASSIFILORACEAE

Regnum: Plantae

Divisio: Angiospermae

Class: Eudicotidae

Ordo: Malpighiales

Familia: Passifloraceae



Şekil 4.27 : *Passiflora incarnata* L. (Yeni yeni yetişiyor.)

Bilimsel Adı: *Passiflora incarnata* L.

Lokalizasyon: Veliköy – Yanıkagıl köyü – Pınarca köyü

Yerel Adı: Çarkıfelek, Saat çiçeği

Kullanım Amacı: Tedavi. Uykusuzluk ve gerginlik için kullanılmaktadır.

RANUNCULACEAE

Regnum: Plantae

Divisio: Angiospermae

Class: Monocotyledonea

Ordo: Ranunculales

Familia: Ranunculaceae



Şekil 4.29 : *Nigella*

Bilimsel Adı: *Nigella*

Lokalite: Karlı köyü ve çevresi – Uzunhacı köyü ve çevresi – Fevzipaşa Mh.- Yanıkağıl köyü – Veliköy – G.O.P. Mh.- Cumhuriyet Mh. – Y. Beyazıt Mh. İstasyon Mh. - Bağlık mh. – Pınarca Köyü

Yerel Adı: Çörek otu

Kullanım Amacı: Tedavi ve gıda. Poğaç ve keklere gıda amaçlı, kolestrol ve tansiyon gibi hastalıklarda şifa amaçlı kullanılmaktadır.

ROSACEAE

Regnum: Plantae

Divisio: Angiospermae

Class: Eudicotidae

Ordo: Rosales

Familia: Rosaceae



Şekil 4.30 : *Fragaria*

Bilimsel Adı: *Fragaria*

Lokalite: Karlı köyü ve çevresi – Uzunhacı köyü ve çevresi – Fevzipaşa Mh.- Yanıkağıl köyü – Veliköy – G.O.P. Mh.- Cumhuriyet Mh. – Y. Beyazıt Mh. – İstasyon Mh. - Bağlık mh. – Pınarca Köyü

Yerel Adı: Osmanlı çileği

Kullanım Amacı: Gıda. Çerez olarak kullanılmaktadır.

Regnum: Plantae

Divisio: Angiospermae

Class: Eudicotidae

Ordo: Rosales

Familia: Rosaceae



Şekil 4.31 : *Rosa canina* (Yeni budanmış.)

Bilimsel Adı: *Rosa canina*

Lokalite: Karlı köyü ve çevresi – Uzunhacı Köyü ve çevresi – Fevzipaşa Mh.-
Yanıkağıl köyü – Veliköy – G.O.P. Mh.- Cumhuriyet Mh. - Y. Beyazıt Mh. -
İstasyon Mh. – Bağlık mh. – Pınarca Köyü

Yerel Adı: Kuşburnu

Kullanım Amacı: Tedavi. Tohum ve ya sallama çay olarak, C vitamini takviyesi ve
soğuk algınlığı için kullanılmaktadır.

Regnum: Plantae

Divisio: Angiospermae

Class: Eudicotidae

Ordo: Rosales

Familia: Rosaceae



Şekil 4.32: *Rubus fruticosus*

Bilimsel Adı: *Rubus fruticosus*

Lokalite: Karlı köyü ve çevresi – Uzunhacı köyü ve çevresi – Fevzipaşa Mh.
Yanıkagıl köyü – Veliköy – G.O.P. Mh.- Cumhuriyet Mh. – Y. Beyazıt Mh. –
İstasyon Mh. – Bağlık mh. – Pınarca Köyü

Yerel Adı: Böğürtlen

Kullanım Amacı: Gıda. Çay olarak gıda amaçlı kullanılmaktadır.

VERBENACEAE

Regnum: Plantae

Divisio: Angiospermae

Class: Eudicotidae

Ordo: Lamiales

Familia: Verbenaceae



Şekil 4.33 : *Aloysia tripylla* (L' Herit) Britton

Bilimsel Adı: *Aloysia tripylla* (L' Herit) Britton

Lokalite: Pınarca köyü – Karlı köyü – Uzunhacı köyü

Yerel Adı: Limon otu, Yalancı melisa

Kullanım Amacı: Tedavi. Limon otu çayı aşırı gazlanma sorununu gidermektedir. Bu çay kas ve eklem ağrılarını geçirmektedir. Aynı zamanda kasları güçlendirmek için de kullanılmaktadır.

BÖLÜM 5. TARTIŞMA VE SONUÇ

2015–2017 yılları arasında Çerkezköy ilçe merkezi ve köylerinde yapılan etnobotanik alan araştırmalarında sonuçları şöyle ortaya konulmuştur. Yapılan araştırma sonucu farklı kullanımlara ait yaklaşık 33 bitki tespit edilmiştir. Yörede yetişen bitkilerden 25'inin tıbbi amaçlı, 10'unun gıda amaçlı, 5'inin süs amaçlı kullanıldığı tespit edilmiştir. Çerkezköy ve yöredeki insanlar bitkilerle iç içe yaşamaktadırlar. Alanda, bitkilerin zenginliği ve yemeklerde kullanımı oldukça yaygındır. Etnobotanik verilerin toplandığı yerleşim yerlerinin birbirine yakın olması nedeniyle, bu yörelerde bitkiyi kullanım açısından fark oluşturmamaktadır. Buradaki halk bunların hepsini tanıyor, biliyor ve gerektiği şekilde kullanmakta ve ya uzak durmaktadır. Yöre halkı çevresindeki otsu bitkileri, genellikle ilkbaharda ve taze iken kullanmaktadır. Yöre halkının, doğal bitkilerden, daha çok; gıda, çay, baharat olarak, bahçe - peyzaj düzenlemesinde ve hastalık tedavisinde kullanmaz. Yöre halkı bitkileri; mide rahatsızlığı, öksürük giderici, nefes açıcı, balgam söktürücü, bas ve diş ağrıları, çıban açıcı, idrar söktürücü, soğuk algınlığı, insan ve hayvan ishali, kalp ve damar tıkanıklıkları ve romatizmal ağrılar gibi hastalıklarda tedavi amacıyla kullanmaktadır.

Araştırma alanında yörede yaşayan farklı etnik gruplar görülmüştür. Ağırlıklı olarak Pomak, Gürcü ve Muhacir olan köyler bulunmaktadır. Yapılan çalışmalarda ve görüşmelerde etnik kökenin söylenilmekten çekinildiği gözlemlenmiştir.

Sonuç olarak her geçen gün yenilir bir bitkinin keşfedildiği ülkemizde floranın korunması, kültürel çeşitliliğin ortaya konması, bitki kullanım bilgilerinin kayıt altına alınması ve ekonomik değeri olan bitkilerin ülkemize katkılarının ortaya çıkarılması açısından etnobotanik araştırmaların önemi çok fazladır.

Ayrıca sentetik ilaçların ve yapay gıda maddelerinin haddinden çok fazlaca kullanıldığı günümüzde doğala ve bitkisele doğru bir yönlendirme ve dikkat çekmek üzere önemi büyüktür. Özellikle araştırmada daha çok tıbbi tedavi amaçlı kullanılan

bitkilerle karşılaşmaktayız bu da halkın ulaşılması kolaylaşmasına rağmen hastalıkların tedavisinde hastanelere gidilerek doktorların yazdığı sentetik ilaçlar yerine bitkiyi tercih etmeleri ve bunun yüksek oranlarda tercih edilmesi ve inanılması bitkiye olan güvenini sergilemektedir. Bu bağlamda ilaç firmalarına doğala ve bitkisele yöneliş açısından çok ciddi bir çalışma alanı sunmaktadır.





Şekil 5.1. : Alanda aktif olarak çalışan Ziraat Mühendisi Ramazan Şenol beyden bilgi alınırken.



Şekil 5.2: Aktarda nabız tutulurken.



Şekil 5.3 : Çalışma bölgesinde bir aktar.



Şekil 5.4 : Çarşıda satılan kedi otu.



Şekil 5.5 : Satışı yapılan çörek otu.



Şekil 5.6 : Satışı yapılan lavanta.



Şekil 5.7 : Satışı yapılan melisa.



Şekil 5.8 : Halkın aldığı bitki çayları ve suları.

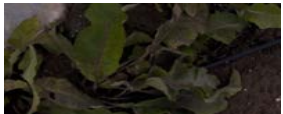


Şekil 5.9 : Halk tarafından alınan safran çayı.

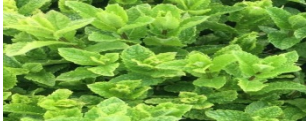


Şekil 5.10 : Halk tarafından alınan çörek otu.

Tablo 5.1. Çerkezköy ve Çevresinde Yetişen Bitkiler ve Kullanım Alanları

	Cins/ Tür Adı	Familya	Yerel Adı	Kullanım Alanları	Fotoğrafi
1	<i>Ruscus hypoglossum</i>	ASPARAGACEAE	Atdili	Tedavi. Dinde biten ot baş ağrısı için kullanılmaktadır.	
2	<i>Calendula officinalis L.</i>	ASTERACEAE	Tıbbi nergis, Aynısefa	Tedavi. Çay olarak egzema, kaşıntı gibi dermatolojik amaçlı kullanılmaktadır.	
3	<i>Carthamus tinctorius L.</i>	ASTERACEAE	Aspir, Yalancı safran	Gıda ve tedavi. Zerdeye renk vermesi için kullanılmakta ayrıca müshil etkisiyle kabızlık tedavisinde kullanılmaktadır.	
4	<i>Cynara scolymus L.</i>	ASTERACEAE	Enginar	Gıda ve tedavi. Karaciğer rahatsızlıkları için kullanılmaktadır. Ayrıca gıda olarak suyu içilmekte ve gövdesini yenilmektedir.	
5	<i>Echinacea purpurea (L.) Moench</i>	ASTERACEAE	Mor çiçekli ekinezya	Tedavi. Soğuk algınlığı ve bağışıklık için kullanılmaktadır.	
6	<i>Santolina chamaecyparissus L.</i>	ASTERACEAE	Lavantin	Peyzaj. Bahçe bitkisi olarak kullanılmaktadır.	
7	<i>Symphytum officinale L.</i>	BORAGINACEAE	Karakafes otu	Kırıkların tedavisinde kullanılmaktadır.	
8	<i>Brassica napus</i>	CRUCIFERAE	Kanola	Gıda. Poğaç ve keklere gıda amaçlı ayrıca kızartmalık yağ olarak kullanılmaktadır.	
9	<i>Valeriana officinalis L.</i>	CAPRIFOLIACEAE	Kedi otu	Tedavi. Sakinleştirici ve zihinsel yorgunluk giderici olarak kullanılmaktadır. Demleme ve sallama çay olarak içilmektedir.	

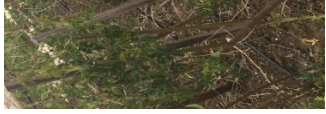
Tablo 5.1. (Devamı)

10	<i>Mathiola incana</i>	CRUCIFERAE	Sarı şebboy	Peyzaj. Bahçe bitkisi olarak kullanılmaktadır.	
11	<i>Mormordica chrantia</i> L.	CUCURBITACEAE	Kudret narı	Tedavi. Ballı ve yağlı olarak mide ülseri, yanma ve ekşime için tüketilmektedir.	
12	<i>Pelargonium graveolens</i> L' Herit.	GERANIACEAE	İtir, İtüşahi	Tedavi. İtir çiçeği banyosu egzama gibi döküntülü deri hastalıkları, ağır iyileşen yaralar, fistül, ülser ve uçuk tedavisi için kullanılmaktadır.	
13	<i>Crocus sativus</i>	IRIDACEAE	Safran	Hobi ve gıda. Zerde yapımında pilavlara katılmaktadır ve özel yazılar yazmak için kullanılmaktadır.	
14	<i>Lavandula angustifolia</i> L.	LAMIACEAE	Lavanta	Hobi ve tedavi. Tohum ve yağ olarak kullanılmaktadır. Koku amaçlı ve saç bakımında kullanılmaktadır.	
15	<i>Melissa officinalis</i> L.	LAMIACEAE	Melisa, Oğul otu	Tedavi. Sakinleştirici olarak, tohum ya da yağ olarak kullanılmaktadır.	
16	<i>Mentha aquatica</i> L.	LAMIACEAE	Su nanesi, Su yarpuzu	Tedavi ve gıda. Soğuk algınlığı ve bağışıklık için kullanılmaktadır. Ayrıca etlere gıda amaçlı kullanılmaktadır.	
17	<i>Mentha spicata</i> Morocco	LAMIACEAE	Fas Nanesi	Gıda. Çay olarak kullanılmaktadır.	
19	<i>Mentha x piperita</i> Granada	LAMIACEAE	Portakal Nanesi	Tedavi. Suyu zayıflamak için kullanılmaktadır.	
20	<i>Mentha x piperita</i> L.	LAMIACEAE	Tıbbi nane	Tedavi. Soğuk algınlığı ve bağışıklıkta kullanılmaktadır.	

Tablo 5.1. (Devamı)

21	<i>Mentha x piperita</i> Swiss	LAMIACEAE	İsviçre Nanesi	Tedavi. Kalp ve mide sağlığı için koruyucu tedavi olarak kullanılmaktadır.	
22	<i>Rosmarinus officinalis</i> L.	LAMIACEAE	Biberiye, Kuş dili	Tedavi. Yağ yakıcı olarak ve migren için kullanılmaktadır.	
23	<i>Salvia officinalis</i> L.	LAMIACEAE	Tıbbi adaçayı, diş otu	Tedavi. Soğuk algınlığı ve bağışıklık için kullanılmaktadır.	
24	<i>Salvia sclerea</i> L.	LAMIACEAE	Misk adaçayı, Tüylü adaçayı	Tedavi. Diş etleri için gargara, soğuk algınlığı için kullanılmaktadır. Yağ ve sallama çay olarak kullanılmaktadır.	
25	<i>Thymus serpyllum</i>	LAMIACEAE	Yer örtücü kekik	Peyzaj. Bahçe ve peyzaj düzenlemelerinde kullanılmaktadır.	
26	<i>Origanum onites</i> L.	LAMIACEAE	İzmir Kekliği, Peynir Kekliği	Tedavi. Öksürük ve bronşit gibi solunum yoluyla ilgili hastalıklarda tedavi amaçlı kullanılmaktadır.	
27	<i>Passiflora incarnata</i> L.	PASSIFLORACEAE	Çarkıfelek, Saat çiçeği	Tedavi. Uykusuzluk ve gerginlik için kullanılmaktadır.	
28	<i>Ginkgo biloba</i>	GINKGOACEAE	Ginko	Tedavi. Hafıza, dikkat dağınıklığı ve unutkanlık için, demleme ve sallama çay olarak kullanılmaktadır.	
29	<i>Nigella</i>	RANUNCULACEAE	Çörek otu	Tedavi ve gıda. Poğaç ve keklere gıda amaçlı, kolesterol ve tansiyon gibi hastalıklarda şifa amaçlı kullanılmaktadır.	
30	<i>Fragaria</i>	ROSACEAE	Osmanlı çileği	Gıda. Çerez olarak kullanılmaktadır.	

Tablo 5.1. (Devamı)

31	<i>Rosa canina</i>	ROSACEAE	Kuşburnu	Tedavi. Tohum ve ya sallama çay olarak, C vitamini takviyesi ve soğuk algınlığı için kullanılmaktadır.	
32	<i>Rubus fruticosus</i>	ROSACEAE	Böğürtlen	Gıda. Çay olarak gıda amaçlı kullanılmaktadır.	
33	<i>Aloysia tripylla</i> (L' Herit) Britton	VERBENACEAE	Limon otu, Yalancı melisa	Tedavi. Limon otu çayı aşırı gazlanma sorununu gidermektedir. Bu çay kas ve eklem ağrılarını geçirmektedir. Aynı zamanda kasları güçlendirmek için de kullanılmaktadır.	

KAYNAKLAR

- Acartürk, R. 1994. Şifalı Bitkiler ve Sağlığımız. OVAK Yayınları.
- Alpaslan, Z. 2012. Ergan Dağı'nın (Erzincan) Etnobotanik Özellikleri. Erzincan Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Biyoloji ABD, Yüksek Lisans Tezi.
- Anonim. 2018. Erişim Adresi: <https://tekirdagsehri.wordpress.com/corlu/>
Erişim Tarihi: 20.03.2018
- Atik A.D., Öztekin M., Erkoç F. 2010. Biyoçeşitlilik ve Türkiye'deki Endemik Bitkilere Örnekler. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 30(1): 219-140.
- Avcı, K., Ezer, N. 2004. Çerkeş (Çankırı) Yöresinde Kullanılan Halk İlaçları. Hacettepe Üniversitesi, Eczacılık Fakültesi Dergisi 24(2).
- Avcı, M. 2005. Çeşitlilik ve endemizm açısından Türkiye'nin bitki örtüsü. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Coğrafya Dergisi 13(1): 27-55.
- Bulut, G.E. 2008., Bayramiç (Çanakkale) yöresinde Etnobotanik Araştırmalar . Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Farmasötik Botanik ABD, Doktora Tezi.
- Ertuğ F. 2004. Wild Wdible Plants of Bodrum Area (Muğla, Turkey). Turkish Journal of Botany, 28: 161-174.
- Ertuğ, F. 2004. Bodrum yöresinde halk tıbbında yararlanılan bitkiler. 14. Bitkisel İlaç Hammaddeleri Toplantısında sunulmuş bildiri, Eskişehir.
- Genç. G., Özhatay N., 2006. An Ethnobotanical Study in Çatalca (European Part of İstanbul) II. Turkish, J. Pharm. Sci., 3(2): 73-89.
- Gürsoy O.V., Gürsoy U.K. 2004. Anadolu'da Diş ve Dişeti ile İlgili Hastalıkların Tedavisinde Halk Arasında Yaygın Olarak Kullanılan Bitkiler, Kullanım Şekilleri ve Bitkisel Özellikleri. Cumhuriyet Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Dergisi 7(1): 64-67.
- İnaltong, T. 2008. Mutfaktaki Yaşam. İletişim Yayınları.
- Sadıkoglu, N. 1998. Cumhuriyet Dönemi Türk Etnobotanik Araştırmalar Arşivi. İstanbul Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

Sargın, S. A. 2013. Alaşehir ve Çevresinde (Manisa) Tarımsal Biyoçeşitlilik ve Etnobotanik Araştırmaları. Balıkesir Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Biyoloji ABD, Doktora Tezi.

Sarıkan, I. 2007. Kazdağları Yöresinin Geleneksel İlaçlarının Saptanması. Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Farmakognozi Programı, Yüksek Lisans Tezi.

Savran A., Bağcı Y., Kargıoğlu, M. 2002. Gemerek (Sivas) ve Çevresindeki Bazı Bitkilerin Yerel Adları ve Etnobotanik Özellikleri. AKÜ Fen Bilimleri Dergisi, 8(1): 313-322.

Şimşek I., Aytekin F., Yeşilada E. ve Yıldırım Ş., 2004. Anadolu’da Halk Arasında Bitkilerin Kullanılış Amaçları Üzerinde Etnobotanik Bir Araştırma, Eds. Başer K.H.C., Kırmır, N., XIV. Bitkisel İlaç Hammaddeleri Toplantısı (Eskişehir, 29-31 Mayıs 2002), Bildiri Kitabı, 434-457.

Şimşek, I., Aytekin, F., Yeşilada, E., Yıldırım, Ş. 2002. Anadolu’da Halk Arasında Bitkilerin Kullanılış Amaçları Üzerinde Etnobotanik Bir Çalışma. 14. Bitkisel ilaç hammaddeleri toplantısı., Ankara,29-31.

Toroğlu S., Çenet M. 2006. Tedavi Amaçlı Kullanılan Bazı Bitkilerin Kullanım Alanları ve Antimikrobiyal Aktivitelerinin Belirlenmesi İçin Kullanılan Metotlar. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Fen ve Mühendislik Dergisi 9(2): 12-19.

Uysal, İ., Çelik, S., Avcıoğlu, N., Karabacak E., Öztürk, M. 2006. Ethnobotany of Çan (Çanakkale) from Turkey. IV Balkan Botanical Congress Scientific Area, Bulgaria-Sofia, 20-26.

Vural, G. 2008. Honaz Dağı ve Çevresi’ndeki Bazı Doğal Bitkilerin Etnobotanik Özellikleri. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Biyoloji ABD, Yüksek Lisans Tezi.

Yalçın F.N, Kaya, D. 2006. Etnobotany, Pharmacology and Phytochemistry of Genus *Lamium* (Lamiaceae). FABAD J. Pharm. Sci., 31: 43-52.

Yeni, E. 2001. Ermenek (Karaman) ve Yöresinde Yetişen Tıbbi Bitkiler Üzerine Bir Araştırma. Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

Yücel E., Tülükoğlu A. 2000. Gediz (Kütahya) Çevresinde Halk İlacı Olarak Kullanılan Bitkiler. Ekoloji Çevre Dergisi 9(36).

Ek 1. Anket Formu Örneđi

Çerkezköy Etnobotanik

Konuřulan kişinin adı soyadı:
Yaşı:
Yaşadığı yer:
Eğitim durumu:

Bitkinin adı	Kullanılan kısmı	Ne için ve ya nerede kullanılır?	Nasıl kullanılır ?	Kullanma süresi ve dozu	Kullandıktan sonra řikayeti oldu mu?

ÖZGEÇMİŞ

1990 Yılında İstanbul/Kadıköy’de doğdu. İlk, Orta ve Lise öğrenimimi İstanbul’da tamamladı. 2015 yılında Giresun Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Biyoloji Bölümünden mezun oldu. Yine Giresun Üniversitesi’nde Fen Bilimleri Enstitüsü’nde Botanik alanında yüksek lisansa başladı.

